

Opmerkingen van de Deken van de SOVA ter gelegenheid van de installatie van de Procureur-Generaal en twee leden van de Zittende Magistratuur 23-08-2023

Ik sluit mij aan bij de eerder in achtgenomen protocollen van begroeting uitgebracht door de voorgaande sprekers.

Waarde aanwezigen,

Het is mij een eer het woord tot u te mogen richten tijdens deze gelegenheid. De Surinaamse Orde van Advocaten erkent en herkent dit moment, de installatie van functionarissen van de Rechterlijke Macht van zowel de zittende als de staande magistratuur, als een stap richting de verdere versterking van onze rechtsstaat.

Wij allen hier aanwezig, het gros van ons jurist, kennen de betekenis van het begrip “rechtsstaat”. Ik heb het voor deze gelegenheid weer eens opgezocht en het was fijn dat ik daarvoor het pas verschenen handboek “Constitutioneel Recht Suriname” kon openslaan.

In het handboek geeft Fernandes Mendes nadere uitleg over de elementen en de functie van de rechtsstaat. Hij noemt daarbij de gebondenheid van de overheid aan de wet (precies zoals burgers en bedrijven aan de wet gebonden zijn), als een van de cruciale condities om van een rechtsstaat te kunnen spreken. Vrij vertaald: in een rechtsstaat staat niemand boven de wet, wie je ook bent en welke positie je ook bekleedt of bekleed hebt.

Krachtens onze Grondwet is Suriname, zo hebben wij in artikel 1 afgesproken, een democratische staat. Volgens Fernandes Mendes kan een democratie die niet tegelijk een rechtsstaat is, geen democratie zijn. Ik concludeer daaruit dat het voor het nakomen van hetgeen is neergelegd in artikel 1 van de Grondwet, van eminent belang is dat wij continu blijven werken aan de versterking van de rechtsstaat. Dat vereist in onze optiek een verbreding en verdieping van zijn fundament en versteviging van zijn pijlers door onder meer continue aandacht voor kwaliteit en kwantiteit.

Fernandes Mendes noemt verder als belangrijke onderdelen of condities van de rechtsstaat het legaliteitsbeginsel, de onafhankelijkheid van de Rechterlijke Macht en de beschikbaarheid van rechtsbescherming voor de burger.

De onafhankelijkheid van de Rechterlijke Macht, zowel de Zittende als Staande Magistratuur omvattend, is dus een van de pijlers van de rechtsstaat. De benoeming voor het leven zoals neergelegd in artikel 141 lid 2 van de Grondwet, van de leden van de Rechterlijke Macht met rechtspraak belast, de President en de Vice President van het Hof van Justitie en de Procureur-Generaal, is bedoeld om onafhankelijkheid, zelfstandigheid en continuïteit in het uitvoeren van de grondwettelijke taken te waarborgen. Of zoals Fernandes Mendes het stelt – en dat is mijn laatste citaat uit het boek - : “het is de belangrijkste voorwaarde om als rechter onafhankelijk te kunnen

functioneren”. Ik voeg daaraan toe: om als Procureur - Generaal onafhankelijk te kunnen functioneren. Onze Grondwet geeft ons de mogelijkheid om met dergelijke benoemingen voor het leven de – vaak enge - belangen van het moment te overstijgen. Het past dan ook geenszins om met dergelijke benoemingen om te gaan op een wijze die het gewicht en de ernst van de functies niet respecteren en daardoor tornen aan de onafhankelijkheid van de functionaris en daarmee die van de Rechterlijke Macht als geheel.

Waarneming is volgens de wetgever bedoeld voor bijzondere gevallen en in feite als uitzondering. Het tijdelijk karakter ervan sijpelt uit de gekozen bewoordingen voor bepalingen over dat onderwerp. Waarnemen mag nooit zo lang duren dat zij tot onzekerheid leidt voor de functionaris ten aanzien van diens positie en diens bevoegdheden. Te vaak hebben wij in Suriname de gewoonte om mensen - in strijd met de wet! - jarenlang in een functie te laten waarnemen. Het is niet goed voor de persoon en het is niet goed voor de organisatie.

Als dit jarenlange waarnemen echter ook nog eens een keer bij de Rechterlijke Macht plaatsvindt, knaagt deze gewraakte praktijk aan diens onafhankelijkheid en dus aan het fundament van onze rechtsstaat. Indien actoren, om eigen moverende redenen, met benoemingen die vanuit de grondwetgever als definitief bedoeld zijn, als speelbal of trektouw zouden willen omgaan, dan moeten wij – de gezamenlijke hoeders van de rechtsstaat - ons daar actief zorgen over maken.

U heeft mij horen spreken over aandacht voor kwaliteit en kwantiteit. Advocaten vormen bij uitstek de eerste linie die de gevolgen van tekortkomingen in kwantiteit en kwaliteit bij de Rechterlijke Macht signaleren, opvangen en waar mogelijk pareren. Het is de Orde van Advocaten wel degelijk opgevallen dat de Rechterlijke Macht hard aan het werk is de genoemde kwantiteit en kwaliteit te verbeteren, aan te vullen, te waarborgen. De RAIO-opleidingen voor zowel de Zittende als Staande Magistratuur en de interne trainingen dragen daar allen aan bij.

De advocatuur beseft zich terdege de uitdagingen die de rechtspleging treffen en dat die leiden tot beperkingen en tekorten. Sommige daarvan zijn door organisatie en communicatie te verbeteren. Gedacht wordt onder meer aan wachttijden, start tijdstippen en het in communicatie treden in geval van wijzigingen. Daarnaast zou de Orde graag zien dat de mogelijkheid bekeken wordt voor een interne procedure om de kwaliteit van gerechtelijke uitspraken te bewaken en te waarborgen. Dit is des te meer noodzakelijk nu het aantal rechters nog onvoldoende is opgeschroefd om het Hoger Beroep vlot te laten verlopen. Waar mogelijk is de Orde van Advocaten natuurlijk bereid aan de totstandkoming van een dergelijke procedure bij te dragen.

Met wederzijdse inspanning, bereidwilligheid en onderling begrip kan de dagbesteding en inzetbaarheid voor ons allemaal verbeteren. Verbeteringen die uiteindelijk de rechtzoekende en de rechtsstaat ten goede komen, hetgeen de kern is voor de roeping die ons allemaal tot de diverse togaberoepen geleid heeft. Hoewel elk togaberoep zijn eigen rol vervult en zijn eigen specifieke taken en bevoegdheden heeft, ontkomen wij er niet aan te beseffen dat wij allen are *“two sides of the same coin”*.

In dat verband kan het overigens een uitdaging zijn voor degenen die van rol veranderen binnen dit bestel: het blijkt in de praktijk niet altijd even makkelijk om de bril af te zetten waardoor men in voorafgaande carrièrepaden gewend was te kijken. Het is van belang dat men zich daarvan bewust is en actief ervoor waakt steeds de juiste bril op te hebben. De Orde is ervan overtuigd dat de geïnstalleerde functionaris op wie dit vandaag van toepassing is, in staat zal zijn deze uitdaging te overwinnen.

Het is goed om te vermelden dat de Orde van Advocaten en de Rechterlijke Macht geregeld met elkaar in communicatie treden om deze en andere zaken te bespreken. Gisteren nog had de Raad een informatief gesprek met de verantwoordelijken voor het decentralisatieproject dat de rechtspraak in eerste instantie naar de districten Brokopondo en Marowijne zal moeten brengen. Het dichterbij de burgers brengen van de rechtspraak vergroot de toegang tot recht en draagt dus ook weer bij aan de rechtsstaat. Het is goed dat de advocatuur daar in een vroeg stadium bij betrokken is geworden zodat wij alvast kunnen nagaan hoe wij hieraan kunnen bijdragen en wat dat voor impact op de individuele advocatenpraktijk kan hebben.

De samenwerking tussen de beroepen en instituten binnen het rechtsbestel raakt elkaar op zoveel wijzen. Ik zei het al: *“two sides of the same coin”*, allemaal met het doel onze rechtsstaat te bewaken, te dienen en te versterken. De Orde van Advocaten spreekt de hoop, neen, de verwachting uit dat met de installatie van deze functionarissen Suriname weer een stuk dichterbij dat doel is gekomen.

Rest mij nog om namens alle leden van de Surinaamse Orde van Advocaten de felicitaties en gelukwensen over te brengen aan de zojuist geïnstalleerde functionarissen. Mr. Paragsingh, Mr. Rudge en Mr. Klein-Jules gefeliciteerd met dit bijzonder moment. Wij wensen u kracht en wijsheid toe in de momenten en de beslissingen die komen zullen in de verwachting dat die momenten en beslissingen zullen bijdragen aan de rechtspleging en de nadere ontwikkeling van onze rechtsstaat.

Dank u wel.